

Verksamhetsutveckling

Styrelsen för Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten och Avfalls yttrande om stadsrevisionens årsrapport 2022

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

att godkänna Stockholm Vatten och Avfalls yttrande om stadsrevisionens årsrapport 2022

Mårten Frumerie
Verkställande direktör
Avdelning

Johanna Munther
Avdelningschef
Verksamhetsutveckling

Sammanfattning

I stadsrevisionens årsrapport, RKV 2023/44, sammanfattas det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Vid Stockholms Vatten och Avfalls styrelsemöte den 9 mars 2023 presenterade stadsrevisionen sin rapport och rekommendationer.

Årets granskning visar att bolaget bedrivit verksamheten delvis på ett ändamålsenligt sätt och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Granskningen har identifierat brister i den interna kontrollen bland annat i bolagets styrning och rapportering avseende projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) samt hanteringen av allmänna handlingar.

Bakgrund

Årligen prövar lekmannarevisorn om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll
- Fördjupad granskning

Stadsrevisionen har lämnat sin årsrapport för det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten till Stockholm Vatten och Avfall för yttrande. Yttrandet ska vara stadsrevisionen tillhanda senast den 30 juni 2023.

ÄRENDET

Sammanfattning av granskningsresultat samt bolagets analys och bedömning.

Bolagets analys och bedömning

Verksamhet och ekonomi

Bolaget konstaterar att revisorernas samlade bedömning är att bolaget bedrivit verksamheten delvis på ett ändamålsenligt sätt och noterar att revisorerna bedömer att bolaget förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Vidare bedöms bolaget ha bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Bolagets rapportering visar att två av tre av kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls delvis samt att fyra av sju av kommunfullmäktiges verksamhetsmål som berör bolaget har uppfyllts. Resterande tre verksamhetsmål är delvis uppfyllda. Revisionskontorets granskning visar att det finns grund för bolagets målbedömning.

Inriktningsmålet "En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt"

Målet uppfylls delvis och omfattar 23 indikatorer. Bolaget uppfyller 14 indikatorer, 1 indikator uppfylls delvis och 8 indikatorer uppfylls inte.

Exempel på indikator som bolaget inte uppfyller är el- och värmeproduktion baserad på solenergi. Avvikelsen förklaras av att befintlig solcellinstallation på Lovö vattenverk varit nedmonterad för arbete med takförstärkning. Under 2023 kommer nya solcellsanläggningar installeras samt befintligt tas i bruk.

Indikatorn som mäter andel matavfall till biologisk behandling uppfylls inte. Även om det utsatta målvärdet inte nås visar årets resultat (31 procent) ett bättre resultat i jämförelse med föregående år (27 procent). I likhet med tidigare år förklaras avvikelsen främst bero på att sorteringsanläggningen i Högdalen inte tagits i drift.

Indikatorn som mäter andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användningen av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system är ett exempel där bolaget inte uppnår årsmålet. Det pågår ett arbete med att uppdatera arbetssätten för att stödja verksamheten så att BVB implementeras under första halvåret 2023.

Indikatorn som mäter andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling uppfylls inte. Denna indikator används endast av bolaget för att rapportera in totalen, det vill säga stadens vägda medelvärde för indikatorn. Stockholm Vatten och Avfall erbjuder rådgivningstjänst och besök. Ett gemensamt kommunikationsmaterial till verksamheterna är framtaget. Indikatorn är inte optimalt varför bolaget kontaktat stadsledningskontoret och bett att denna indikator utgår i framtiden.

Inriktningsmålet "En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden"

Målet uppfylls delvis och hänförs bland annat till att bolaget inte når årets investeringsnivå, vilken är lägre än budgeterat vilket förklaras av tidsförskjutningar inom flera större projekt. Granskningen visar dock att bolaget har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Intern kontroll

Bolaget konstaterar att revisorernas samlade bedömning är att bolagets styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten varit delvis tillräcklig. Bolaget delar den bedömningen och noterar att rekommendationer kvarstår avseende brister i bolagets rapportering avseende projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) samt arbetet med offentlighetsprinciper. Bolagets kommentarer sammanfattas under rubrik Fördjupade granskningar nedan.

Vidare visar årets uppföljning att det kvarstår åtgärder för bolaget att vidta för att säkerställa följsamhet till dataskyddsförordningen. Bolaget har ett pågående arbete kring detta. Detta genom att bland annat arbeta för en kompetensförstärkning genom att obligatoriska utbildningar ska kopplas till medarbetarportalen för att underlätta uppföljning. Vidare har bolaget påbörjat ett utvärderingsarbete kring arbetsmodell. Bolaget har tagit fram en tillämpningsanvisning som stöd till verksamheten.

Fördjupade granskningar

Nedan sammanfattas revisionens rekommendationer utifrån de fördjupade granskningar som genomfördes under året samt bolagets kommentarer:

Hållbar dagvattenhantering – rapport 2022:9

Revisionskontoret har granskat stadens förebyggande arbete för att hantera dagvatten ur ett miljöperspektiv.

Den samlade bedömningen är att staden bedriver ett arbete för att minska de negativa konsekvenserna av dagvattnets påverkan på vattenförekomster. Det kan dock konstateras att målen om god ekologisk och kemisk status till 2027 är svåra att uppnå. Förutsättningarna för det strategiska arbetet kan utvecklas, bland annat genom en utökad erfarenhetsåterföring. Årets granskning visar behov av att klargöra otydligheter i ansvarsfrågan.

Bolaget rekommenderas att:

- I samråd med kommunstyrelsen se över möjligheten att stärka stadens samordning vid prioritering av åtgärder.
- I samråd med berörda nämnder utveckla formerna för kunskapsöverföring och kompetensutveckling kopplat till dagvattenfrågan.
- I samråd med kommunstyrelsen utvärdera stadens samlade arbete för att nå en hållbar dagvattenhantering.

Bolagets kommentar till rekommendationerna är att bolaget håller med om att det är viktigt att tydliggöra oklara ansvarsfrågor kopplade till dagvatten, såsom exempelvis ägarskap för anläggningar. Arbete pågår för att komma i mål med detta. Det är i sammanhanget viktigt att understryka att den som ska äga en anläggning också måste ha rådighet över utformningen av denna, även i exploateringar. Det gäller inte minst att anläggningen utformas så att åtgärdsnivåns krav uppfylls.

Bolaget anser att en stadsövergripande samordning vid prioritering av åtgärder kopplade till dagvatten är viktig. Bolaget är öppen för att ta en ledande roll för de delar som ligger inom ramen för VA-kollektivets ansvar.

När det gäller prioritering av dagvattenåtgärder kopplade till lokala åtgärdsprogram (LÅP) anser bolaget att det är naturligt att samordningen sker via stadens LÅP-grupp och strategiska samverkansgruppen för god vattenstatus.

Bolaget ser också behovet av både kunskapsöverföring och kompetensutveckling och ser positivt på att ta en ledande roll inom dagvattenområdet.

Bolaget ser dessutom stort värde i uppföljning och utvärdering för att få ökad erfarenhet och kunskap, med målet att nå en hållbar dagvattenhantering, och ser nyttan av att ta en ledande roll inom detta område.

Stadsrevisionens granskning omfattar inte stadens skyfallshantering, men bolaget ser att samordning med åtgärder för skyfall bör ske där det finns synergier att hämta och att det arbetet måste ske i nära samarbete med trafikkontorets strategiska skyfallsfunktion. Bolaget anser att det vore bra om även bolaget kunde söka finansiering för åtgärder genom stadens medelreserv, och föreslår därför att revisionen kompletterar sin rekommendation med att regelverket för finansiering genom stadens medelreserv bör ses över. Då bolaget har ansvar för genomförande av huvuddelen av de dagvattenåtgärder som föreslås i de lokala åtgärdsprogrammen, medför de begränsningar som regelverket innebär att åtgärdsgenomförandet försvåras. Det gäller både att kommunala bolag inte kan stå som sökande och att medel bara kan sökas för ett år i taget medan investeringsprojekten löper över flera år. Bolaget anser att det skulle vara önskvärt om aktörer i framtiden kan söka medel för det ökade underhållet av nya anläggningar.

Förutom Stockholm Vatten och Avfall finns fler aktörer som bör vara delaktiga om ansvar och åtgärder utifrån revisionens slutsatser om dagvatten. Exempelvis har Miljö- och hälsoskyddsnämnden ett ansvar för att följa upp handlingsplanen för god vattenstatus och arbetet med lokala åtgärdsprogram samt att utöva tillsyn över dagvattenområdet. Det är också önskvärt att ansvarig instans för att följa om åtgärdsnivån har följts i exploateringsprojekt och andra projekt utses.

Bolaget har lämnat remissvar, 23SVOA293, avseende stadsrevisionens rapport Hållbar dagvattenhantering 2022:9.

Offentlighetsprincipen

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om bolaget har rutiner och arbetssätt som säkerställer rätten att ta del av allmänna handlingar. Granskningen har omfattat 13 av stadens kommunala bolag. Årets granskning visar behov av att tydliggöra ansvar och befogenheter vid hantering av allmänna handlingar samt arkivorganisation.

Bolaget rekommenderas att:

- Komplettera informationsredovisningen så den uppfyller kraven i stadens arkivregler.
- Säkerställ att informationshanteringen i bolagets verksamhetssystem sker i enlighet med stadens arkivregler.
- Säkerställa fortlöpande värdering av information ur ett bevarande- och gallringshänseende.
- Säkerställa att utlämnande av allmän handling sker skyndsamt.

Bolagets kommentar till detta är att bolaget delar revisionens rekommendationer. Ett arbete har påbörjats för att tydliggöra ansvar och befogenheter vid hantering av allmänna handlingar samt arkivorganisation. Under 2023 genomförde stadsarkivet en inspektion på bolaget och motsvarande förelägganden mottogs vilket ska vara åtgärdat till februari 2024.

Stockholm Vatten och Avfalls styrning av Stockholms framtida avloppsrening (SFA)

En granskning har genomförts av Stockholms framtida avloppsrening (SFA). Syftet med granskningen har varit att bedöma den övergripande styrningen, med fokus på om rapportering och ekonomistyrning är ändamålsenlig och utförts i enlighet med beslut och etablerade riktlinjer samt instruktioner.

Granskningen visar att SFAs rapportering till viss del efterlever beslut och etablerade riktlinjer och instruktioner avseende innehåll i styrgruppsrapportering. Dock efterlever projektet inte krav på frekvens avseende rapportering.

Bolaget rekommenderas att:

- Att öka frekvens i avrapportering till såväl projektets styrgrupp, styrelsen i SVOA, samt koncernledning.
- Att uppdatera avsnitt om risk i lägesrapporterna till att även innehålla en bedömning av effekten av aktuell riskexponering på projektets förmåga att leverera enligt tid och budget.
- Att visualisera befintliga nyckeltal som tidsserier i bolagets rapportering till styrgrupp och styrelse.
- Att verka för att återupprätta en projektreserv.
- Att ta fram och löpande redovisa en kvantitativ analys av effekten av osäkerhet/risk på projektets prognos avseende ekonomi och tid samt tillställa resultatet till SVOAs styrelse.
- Att öka graden av samverkan och koordinering mellan de tre funktionerna Ekonomi, Risk och Tidsplanering.

Bolaget delar rekommendation om att rapporteringen bör stärkas varför projektet fortsättningsvis kommer att ta fram en årlig lägesrapport. Projektet har i samråd med styrgrupp och externa specialister bedömt att ett arbete med kvantitativa osäkerhetsanalyser inte är värdeskapande i det produktionsläge som projektet befinner sig. Däremot kommer projektet att i den ovan nämnda lägesrapporten beskriva projektets risker och osäkerheter i relation till projektets bedömning av tid och ekonomi. Utöver ovanstående kommer SFA att särskilt beskrivas i samband med bolagets tertialuppföljning som rapporteras till Stockholms Stadshus AB.

Samverkan tid, risk och ekonomi är en naturlig del i projektstyrning och pågår kontinuerligt, samtliga dessa funktioner är viktiga delar i stödet till projektledare och projektchef både vad gäller planering och uppföljning.

Vidare delar bolaget rekommendationen avseende projektreserv. Bolaget har för avsikt att belysa detta i kommande ärende om SFA.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Bolaget konstaterar att revisionens uppföljning visar att bolaget helt och/eller delvis har vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer. De rekommendationer som återstår att genomföra är bland annat att bolaget säkerställer sin efterlevnad av dataskyddsförordningen samt att bolaget slutför sitt utvecklingsarbete av styrning av projekt och investeringar. För båda dessa rekommendationer pågår fortsatt ett förbättringsarbete.

SLUT

Bilaga: Stockholm Vatten och Avfalls yttrande om stadsrevisionens årsrapport 2022
Årsrapport 2022 Stockholm Vatten och Avfall